

RUM FÖR FLICKOR

Flickor har stått i centrum för en rad projekt och satsningar de senaste åren. Utgångspunkten är ofta att de är en utsatt grupp som behöver stödjas och lyftas fram. Flickforskningen kan ses som en del av denna tendens, även om den ibland också förhåller sig kritisk till normerandet av flickskap som kan pågå i dylika satsningar – all välvilja till trots. Vad är det för flicka som är huvudperson i projekten, och även i en stor del av flickforskningen? Vilka kroppar och erfarenheter passar in och får plats? Och varför är utgångspunkten så ofta att flickor är problematiska, att flickorna måste räddas från själva flickigheten, de färger, kläder och intressen som associeras med den?

För att förstå vad flickskap kan innebära, och vem som får vara med i flickleken, måste flickan som figur sättas i relation till de maktordningar som hon ingår i. Med detta temanummer vill vi lyfta frågor kring och visa exempel på hur flickforskningen kan bidra till detta. Forskningsinriktningen har växt stadigt på senare tid: nyligen bildades ett internationellt förbund för flickforskning, *International Girl Studies Association* och sedan några år tillbaka finns det finska nätverket *Tyttötutkimusverkosto*. I Sverige startade 2008 *FlickForsk! Nordic Network for Girlhood Studies*. Därifrån kommer initiativet till detta temanummer och vi gästredaktörer, Anna Johansson och Maria Margareta Österholm, är knutna dit.

Samtidigt som texterna i detta nummer visar hur flickskap kan betyda skilda saker och göras på en rad olika sätt, framträder också flera likheter mellan dem. Ett övergripande dilemma som återkommer både här och i tidigare flick- och feministisk forskning handlar om hur en kan skriva om flickors underordning och utsatthet utan att återskapa densamma. Och tvärtom: hur kan en skriva fram flickan som aktör utan att reproducera postfeministiska föreställningar om valfrihet och individuell framgång? De följande artiklarna tangerar i olika utsträckning dessa och andra problemområden när de undersöker intersektioner av kön och ålder på stressmottagningen, i litteratur, musikliv, tidningstext – och inte minst inom flickforskningen i sig. Här visar Bodil Formark, i det inledande bidraget, just på vikten av att diskutera flickforskningens syfte och att förhålla sig reflexiv i relation till det egna forskningsområdet. Formark problematiserar den flickvurm som präglat det senaste decenniet, där också flickforskningen i viss mån kan anses utgöra en del.

Behovet av ett kritiskt förhållningssätt till det postfeministiska eller neoliberala hyllandet av flickors möjligheter behandlas vidare i flera av artiklarna. Marika Nordström och Ann Werner skriver om ”starka kvinnor” och ”förebilder” inom musikvärlden och diskuterar dessa figurers

koppling till en individualistisk ideologi. Även Maria Wiklund, Maria Strömbäck och Carita Bengs visar i sitt bidrag hur individualiserande diskurser får betydelse i relation till flickskap(ande) och hur genusordnade förväntningar förkroppsligas i form av ohälsa.

Forskning om flickskap kan även göra mer än att undersöka en viss livsfas, en empirisk grupps erfarenheter. En hel del flickforskare studerar och teoretiserar själva begreppet flicka, vad det kan betyda, när och för vem. Texterna i numret växlar mellan att tala om flickor, tjejer och unga kvinnor, och som Jenny Magnusson visar i sitt bidrag är innebörden av dessa kategoriseringar i ständig förändring. Begreppen tycks delvis också gestalta olika typer av femininitet: flicka, har, enligt Magnusson, över tid kommit att bli mer förknippat med offerskap och passivitet, medan tjej tycks användas mer varierat och i kontexter där unga kvinnor lyfts fram som aktörer. Även om prefixet flick-, utifrån denna beskrivning, inte täcker alla de unga femininiteter som flickforskningen behandlar, ser vi det som att fältet – genom att använda just denna benämning – kan bidra till att både problematisera flickbegreppet och att fylla det med nya betydelser och associationer.

Ibland handlar flickforskningen inte heller om barn utan är snarare ett belysande och ifrågasättande av en viss form av femininitet. Det nomadiska flickskap som Kajsa Widegren och Linnea Isberg finner i Anne-Marie Berglunds författarskap är ett rörligt tillstånd som ifrågasätter innebörden av utsatthet, femininitet, ålder och kronologi. Numrets poetiska frispel av

Malin Holgersson och Sara Hallström ger sig på flickbegreppet och dess gränser. Ett brottstycke ur *Det andra könet*, om kropp och kvinnoblivande, utgör en tidig flickforskningsplanet som satellittexter av Maria Lönn, Hans Sternudd och Eva Söderberg cirklar runt.

Med detta vill vi välkomna er in i ett flickrum där många kan leka, tänka och samtala. Vi hoppas att ni ska finna en mängd in- och utgångar.

Gästredaktör *Anna Johansson*,
verksam som biträdande lektor i etnologi
vid HUMlab, Umeå universitet

Gästredaktör *Maria Margareta Österholm*,
verksam som lärare i genusvetenskap vid
Stockholms och Uppsala universitet